ZIMBABWE SCHOOL EXAMINATIONS COUNCIL

General Certificate of Education Ordinary Level

TSHIVENḐA 4011/1

PAPER 1

SPECIMEN PAPER **2** hours

Additional materials
Answer paper

TSHIFHINGA: **Awara mbili**

NDAELA KHA VHALINGIWA

Ṅwala dzina ḽau, nomboro ya fhethu hune wa lingeliwa hone na nomboro yau iwe mulingiwa zwikhalani zwo ṉetshedzwaho kha bammbiri ḽau ḽa phindulo/kubungwana kwa phindulo.

Fhindula mbudziso **dzoṱhe** nga **Tshivenḓa** tsho kuṋaho.

Ṅwala phindulo dzau kha bammbiri dza phindulo dze wa ṉetshedzwa dzone.

Arali wo shumisa bammbiri mbili kana u fhira **dzi vhofhe fhethu huthihi**.

NGELETSHEDZO KHA VHALINGIWA.

Maraga dzine dza ṉetshedzwa kha mbudziso iṅwe na iṅwe kana tshipiḓa tsha mbudziso dzo sumbedzwa kha zwidanga[ ]mafheloni a mbudziso.

Bammbiri iḽi ḽi na masiaṱari maṉa.

Copyright: Zimbabwe School Examinations Council, Specimen Paper.

Fhindula mbudziso u tshi tevhedza ndaela dzi re kha tshipiḓa tshiṅwe na tshiṅwe.

TSHIPIḒA TSHA U THOMA

Vhalingiwa vha eletshedzwa uri vha fhedze awara nthihi vha tshi fhindula mbudziso kha hetshi tshipiḓa.

1 Nanga ṱhoho nthihi fhedzi u ṅwale ngayo maanea. Maanea au a vhe na maipfi a re vhukati ha maḓana maṱanu u ya kha maḓana a rathi[500-600].Kha vhurifhi ḓiresi, theshano na tsaino a zwi katelwi kha mbalo ya maipfi.

(a) Ṅwala maanea nga fhethuvhupo ha vhufa he wa vhuya wa hu dalela.

(b) U mala vhafumakadzi vhanzhi ndi havhuḓi. Rera.

(c) Ṅwalela mukomana wau vhurifhi u tshi mu vhudza nga thaidzo dzine wa ṱangana nadzo kha u ṅwala thandela yau ya Tshivenḓa.

(d) Zwine zwa nga itwa tshikoloni tshau uri hu vhe na mvelaphanḓa.

(e) Sumbedza nyambedzano vhukati ha mubebi na mugudisi vha tshi khou eletshedzana nga vhuḓi ha mishumo ya zwanḓa.

(f) Muthu ane ḓisa pfulufhelo vhutshiloni hanga.

(g) Naho zwa haka midzi, ndi ḓo konḓelela.

[50]

TSHIPIḒA TSHA VHUVHILI

2. Vhala mafhungo a tevhelaho u kone fhindula mbudziso.

Maḓuvha a si mangana Mukovhe o pwashelwa nnḓu nahone Mangadzani na muṱa vho ya vha ṱolela tshinyalelo ya hone, Mangadzani a ṱanganedza muhala wa u mu ḓivhadza u ngalangala ha ṅwana wawe Zwanga.

"Ri kha ḓi tou bva u wana vhuṱanzi zwenezwino ha uri Zwanga o hwaliwa nga muṅwe munna a sa ḓivheiho." Ndi Vho-Mkhelebeni Tshikororo ṱhohoyatshikolo tshenetshi tsha phuraimari ya phuraivhethe ya Tshenuwani, hune Zwanga a dzhena hone.

Mangadzani a pfa a tshi nga na zwino u khou tou ḽora. A sa athu na u vhudzisa uri zwo ḓa hani, Vho-Tshikororo vha vha tshi bvela phanḓa.

"Zwo itea musi tshikolo tshi tshi kha ḓi bva u bva. Vhaṅwe vhana vha tshi ṱalutshedza vha ri o ṱuwa na vhaṅwe munna vhe vha ri vha khaladzi a mme awe. Fhedziha hu na ṅwana we a kona u ṱalusa zwavhuḓi munna vhe vha tsa goloini vha fara Zwanga nga tshanḓa vha dzhena nae moḓoroni."

Mangadzani a tshi pfa tshivhumbeo kana mbonalo ya uyo munna ane a khou ḓiita khaladzi awe, a wana a songo fhambana na houḽa we Mukovhe a ṱalutshedza uri u muzwala wa munna-wa-vhane John. Zwino u ḓo vha e nnyi onoyo munna nahone a tshi khou tou ṱoḓa mini tshihuluhulu naa?

Mangadzani o ri u tou khaula nyambedzano yawe na Vho-Tshikororo, a mbo ḓi takuwa gannḓononi yawe a livha moḓoroni wawe hoyu wa Alfa Romeo une a kha bva u u renga vhege yo fhelaho. A tshi tou bvumisa moḓoro a mbo ḓi puṱedza nomboro dza luṱingo lwa Thiofhi, a lu vhea nḓevheni. Thiofhi ndi yone nzhinga ye ya mu bvisa maṱudzi nga u mu bvula vhutzhilikadzi.

Vhudzuloni ha u amba na Thiofhi, a tou lidza tsaṅwa ine ya amba zwiṅwe, a takusa moḓoro a livha he a livha. A ḽa mafhungo khea e a vhuya a ṱaṱisana khani na Thiofhi ngao. Mangadzani u na lunzhi a tshi vhudza munna wawe uri a songo ḓowela u dzima luṱingo, nga masiari. Na zwenezwi zwauri luṱingo lwawe lu si vhe na tshikhala tsha u sia mulaedza lwo valiwa. Zwino ndi hune a ḓo mu ṱoḓela thungo ifhio? U kanya ha shumi ofisini hune a ḓo mu lingedza nga lwa ofisini. Mangadzani u khou reila nga mbilu ngeno mihumbulo yawe i kha ḽiṅwe ḽifhasi ḽine zwoṱhe zwa itea nga u funa ha muthu nahone nga u bonya ha iṱo.

"Ndi masiari Mangadzani Veronica mme a Zwanga na Maseo, musadzi wa goswi heḽia Mmberegeni John Mangalani." Ndi ipfi ḽi pfalaho kha luṱingo lwa Mangadzani hafhu lwe lwa lila zwenezwi a tshi khou reila.

"Ndi nnyi onoyo ane a tou nḓivha nga u ralo?" O panguila na nḓevhe a tshi khou lingedza u humbula arali ḽi ḓivha.

"Thetshelesani hafha ṅwana wa hashu." Ipfi iḽi ḽa tevhelwa nga ḽa ṅwana we a vha a tshi khou lila lwe Mangadzani a humbulela uri ndi Zwanga. "Ndi khou ṱoḓa R500 000,00 kana lupfumo lwe na lu wana kha 'airbrick' ya lufhera lwa u ṱambela nḓuni ye John a i sia i dema."

Mangadzani o mbo ḓi imisa goloi thungo ha bada uri a thome a tou fhindulana zwavhuḓi na hoyu munna. Mashudumavhi, hoyu munna ha ngo u haseledza nae.

"Khaladzi, ndo vhudzisa uri ndi vhone vhonnyi."

"Nṋe ndi pfi Gideon Tshimangadzo Gadivhana. Mangi, ri khou amba nga u fa kana u tshila ha Zwanga. Ndi khou ṱoḓa mukovhe wa zwe John na Ngoma vha mphura vhutshiloni." A ralo Gideon Tshimangadzo a khaula nyambedzano.

Mangadzani a pfa mihumbulo yawe yo no xela na u ḓaḓa tshoṱhe. Zwino u ḓo vha e nnyi hoyo muthu ane a khou sala a tshi dzumbuluwa ṋamusi John no a no sina na u sina? Hone tsha kale-kale o vha e ngafhi?

Ganuko: Thagwane M.E. na Tshikororo S.R

Mbudziso

(a) Ṅwana o ngalangalaho u pfi nnyi na hone o vha e ngafhi? [2]

(b) Tsho kunga ṅwana uri a tende u ṱuwa nga goloi ndi mini? [1]

(c) Ndi ifhio ndila ya vhudavhidzani yo shumisiwaho u ḓivhadza Mangadzani nga ha u ngalangala ha ṅwana wawe? [1]

(d) Bula ipfi line la sumbedza uri Mangadzani o felwa nga munna. [1]

(e) Ndi mini tshe tsha dina Mangadzani musi a tshi lingedza u kwama Thiofhi Bula zwivhili. [2]

(f) Ṋeani maipfi ane a sumbedza uri Gideon u na lunyadzo. [2]

(g) Hu iwe Mangadzani wo vha u tshi ḓo thoma nga u ita mini musi u tshi pfa u ngalangala ha ṅwana wau? Tikedza phindulo yau. [2]

(h) Ri guda mini u bva kha zwo iteaho kha Zwanga. Bulani mbuno mbili. [2]

(i) Vho-Gideon vho thubela mini Zwanga? Ṱalutshedzani nga mbuno mbili. [2]

(j) Ṱalutshedzani maipfi a tevhelaho u ya nga he a shumiswa ngaho kha mafhungo:

(i) muhala

(ii) goswi

(iii) ḓema

(iv) u pangula ndevhe

(v) nzhinga

[5]

(k) Ṅwala manweledzo nga zwe zwa itea musi Mangadzani a tshi wana muhala wa u thubiwa ha ṅwana wawe nga maipfi a sa fhiriho mahumi a sumbe. [70]

[10]